

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (έκτο τμήμα)
της 7ης Μαρτίου 1996 *

Στην υπόθεση C-334/94,

Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπούμενη από τους Gérard Rozet, νομικό σύμβουλο, και Xavier Lewis, μέλος της Νομικής Υπηρεσίας, με αντίκλητο στο Λουξεμβούργο τον Carlos Gómez de la Cruz, μέλος της Νομικής Υπηρεσίας, Centre Wagner, Kirchberg,

προσφεύγουσα,

κατά

Γαλλικής Δημοκρατίας, εκπροσωπούμενης από την Edwige Belliard, υποδιευθύντρια νομικών υποθέσεων στο Υπουργείο Εξωτερικών, και τον Hubert Renié, γραμματέα εξωτερικών υποθέσεων στην ίδια διεύθυνση, με τόπο επιδόσεων στο Λουξεμβούργο την Πρεσβεία της Γαλλίας, 9, boulevard du Prince-Henri,

καθής,

που έχει ως αντικείμενο να αναγνωρισθεί ότι η Γαλλική Δημοκρατία:

- διατηρώντας σε ισχύ νομοθετικές, κανονιστικές και διοικητικές διατάξεις που ορίζουν ότι επιτρέπεται να εγγράφονται στο εθνικό νηολόγιο και να φέρουν την εθνική σημαία μόνο τα σκάφη που ανήκουν κατά ποσοστό πλέον του ημίσεος σε φυσικά πρόσωπα που έχουν τη γαλλική ιθαγένεια, σε νομικά πρόσωπα που έχουν έδρα στη Γαλλία, σε νομικά πρόσωπα των

* Γλώσσα διαδικασίας: η γαλλική.

- οποίων οι διευθύνοντες σύμβουλοι, διοικητές ή διαχειριστές είναι κατά ένα συγκεκριμένο ποσοστό Γάλλοι υπήκοοι ή το κεφάλαιο των οποίων, προκειμένου για εταιρία περιορισμένης ευθύνης, για ετερόρρυθμο εταιρία, για ομόρρυθμο εταιρία ή για αστική εταιρία, ανήκει κατά ποσοστό πλέον του ημίσεος σε Γάλλους ή εξ ολοκλήρου σε Γάλλους υπηκόους που πληρούν ορισμένες προϋποθέσεις, παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει από τα άρθρα 6, 48, 52, 58 και 221 της Συνθήκης ΕΚ, καθώς και από το άρθρο 7 του κανονισμού (ΕΟΚ) 1251/70 της Επιτροπής, της 29ης Ιουνίου 1970, περί του δικαιώματος των εργαζομένων να παραμένουν στην επικράτεια κράτους μέλους μετά την άσκηση σ' αυτό ορισμένης εργασίας (ΕΕ ειδ. έκδ. 05/001, σ. 64), και από το άρθρο 7 της οδηγίας 75/34/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 17ης Δεκεμβρίου 1974, περί του δικαιώματος των υπηκόων ενός κράτους μέλους να παραμένουν στην επικράτεια άλλου κράτους μέλους μετά την άσκηση σ' αυτό μη μισθωτής δραστηριότητας (ΕΕ ειδ. έκδ. 06/001, σ. 191),
- και παραλείποντας να λάβει τα αναγκαία μέτρα που συνεπάγεται η εκτέλεση της αποφάσεως του Δικαστηρίου της 4ης Απριλίου 1974 στην υπόθεση 167/73, Επιτροπή κατά Γαλλίας (Συλλογή τόμος 1974, σ. 179), παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει από το άρθρο 171 της Συνθήκης ΕΚ,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (έκτο τμήμα),

συγκείμενο από τους Κ. Ν. Κακούρη (εισηγητή), πρόεδρο τμήματος, G. F. Mancini, F. A. Schockweiler, J. L. Murray και H. Ragnemalm, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: N. Fennelly
 γραμματέας: R. Grass

έχοντας υπόψη την έκθεση του εισηγητή δικαστή,

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 16ης Νοεμβρίου 1995,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

1 Με δικόγραφο που κατέθεσε στη Γραμματεία του Δικαστηρίου στις 22 Δεκεμβρίου 1994, η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων άσκησε, δυνάμει του άρθρου 169 της Συνθήκης ΕΚ, προσφυγή διώκοντας να αναγνωριστει ότι η Γαλλική Δημοκρατία:

- διατηρώντας σε ισχύ νομοθετικές, κανονιστικές και διοικητικές διατάξεις που ορίζουν ότι επιτρέπεται να εγγράφονται στο εθνικό νηολόγιο και να φέρουν την εθνική σημαία μόνο τα σκάφη που ανήκουν κατά ποσοστό πλέον του ημίσεος σε φυσικά πρόσωπα που έχουν τη γαλλική ιθαγένεια, σε νομικά πρόσωπα που έχουν έδρα στη Γαλλία, σε νομικά πρόσωπα των οποίων οι διευθύνοντες σύμβουλοι, διοικητές ή διαχειριστές είναι κατά ένα συγκεκριμένο ποσοστό Γάλλοι υπήκοοι ή το κεφάλαιο των οποίων, προκειμένου για εταιρία περιορισμένης ευθύνης, για ετερόρρυθμο εταιρία, για ομόρρυθμο εταιρία ή για αστική εταιρία, ανήκει κατά ποσοστό πλέον του ημίσεος σε Γάλλους ή εξ ολοκλήρου σε Γάλλους υπηκόους που πληρούν ορισμένες προϋποθέσεις, παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει από τα άρθρα 6, 48, 52, 58 και 221 της Συνθήκης ΕΚ, καθώς και από το άρθρο 7 του κανονισμού (ΕΟΚ) 1251/70 της Επιτροπής, της 29ης Ιουνίου 1970, περί του δικαιώματος των εργαζομένων να παραμένουν στην επικράτεια κράτους μέλους μετά την άσκηση σ' αυτό ορισμένης εργασίας (ΕΕ ειδ. έκδ. 05/001, σ. 64), και από το άρθρο 7 της οδηγίας 75/34/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 17ης Δεκεμβρίου 1974, περί του δικαιώματος των υπηκόων ενός κράτους μέλους να παραμένουν στην επικράτεια άλλου κράτους μέλους μετά την άσκηση σ' αυτό μη μισθωτής δραστηριότητας (ΕΕ ειδ. έκδ. 06/001, σ. 191),
- και παραλείποντας να λάβει τα αναγκαία μέτρα που συνεπάγεται η εκτέλεση της αποφάσεως του Δικαστηρίου της 4ης Απριλίου 1974 στην υπόθεση 167/73, Επιτροπή κατά Γαλλίας (Συλλογή τόμος 1974, σ. 179), παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει από το άρθρο 171 της Συνθήκης ΕΚ.

Επί του πρώτου τμήματος της προσφυγής

- 2 Το άρθρο 217 του γαλλικού τελωνειακού κώδικα ορίζει:

«Η εγγραφή στο γαλλικό νηολόγιο χορηγεί στο σκάφος το δικαίωμα πλεύσεως υπό τη σημαία της Γαλλικής Δημοκρατίας με τα σχετικά πλεονεκτήματα. Η διοικητική αυτή ενέργεια διαπιστώνεται με την πράξη εγγραφής στο γαλλικό νηολόγιο.»

- 3 Το άρθρο 219 του ίδιου κώδικα που περιέχει διατάξεις πανομοιότυπες προς τα άρθρα 3 και 3.1 του νόμου 67-5, της 3ης Ιανουαρίου 1967, που ρυθμίζει το καθεστώς των σκαφών και άλλων πλοίων, όπως τροποποιήθηκε με τον νόμο 75-300, της 29ης Απριλίου 1975, ορίζει:

«I. Για να εγγραφεί στο γαλλικό νηολόγιο, το σκάφος πρέπει να πληροί τις ακόλουθες προϋποθέσεις:

1. (...)

2. A. Είτε να ανήκει τουλάχιστον κατά το ήμισυ σε Γάλλους, οι οποίοι, εάν κατοικούν στο έδαφος της Γαλλικής Δημοκρατίας λιγότερο από έξι μήνες ετησίως, πρέπει να ορίσουν εκεί αντίκλητο για όλες τις διοικητικές και δικαστικές υποθέσεις σχετικά με την πλοιοκτησία και την κατάσταση του σκάφους.

Β. Είτε να ανήκει εξ ολοκλήρου σε εταιρίες με έδρα στο έδαφος της Γαλλικής Δημοκρατίας.

Πάντως, η έδρα μπορεί να βρίσκεται σε αλλοδαπό κράτος οσάκις, κατ' εφαρμογή συμβάσεως μεταξύ της Γαλλίας και του κράτους αυτού, εταιρία που έχει συσταθεί σύμφωνα με τη γαλλική νομοθεσία δύναται να ασκεί κανονικώς τη δραστηριότητά της επί του εδάφους του αλλοδαπού κράτους και να έχει εκεί την έδρα της και εφόσον ορίσει αντίκλητο στη Γαλλία για όλες τις διοικητικές και δικαστικές υποθέσεις σχετικά με την πλοιοκτησία και την κατάσταση του σκάφους.

Επί πλέον, οποιοσδήποτε και αν είναι ο τύπος της έδρας, πρέπει να είναι Γάλλοι:

- a) Επί ανωνύμων εταιριών: ο πρόεδρος του διοικητικού συμβουλίου, οι γενικοί διευθυντές και η πλειοψηφία των μελών του διοικητικού συμβουλίου, ή τα μέλη του διοικητικού συμβουλίου (directoire) και η πλειοψηφία των μελών του εποπτικού συμβουλίου, ανάλογα με την περίπτωση.
- b) Επί ετερορρυθμων κατά μετοχάς εταιριών: οι διαχειριστές και η πλειοψηφία των μελών του εποπτικού συμβουλίου.
- c) Επί ετερορρυθμων εταιριών, εταιριών περιορισμένης ευθύνης, ομορρυθμων εταιριών και αστικών εταιριών: οι διαχειριστές και οι εταίροι που κατέχουν τουλάχιστον το ήμισυ του εταιρικού κεφαλαίου.

C. Είτε να ανήκει εξ ολοκλήρου, ανεξαρτήτως του ποσοστού συμμετοχής στην πλοιοκτησία, σε Γάλλους που πληρούν τις προϋποθέσεις της παραγράφου Α ανωτέρω και σε εταιρίες που πληρούν τις προϋποθέσεις της παραγράφου Β.

D. Πρέπει να προορίζεται να περιέλθει μετά την άρση του δικαιώματος προαίρεσης για την αγορά του σκάφους κατόπιν συμβάσεως χρηματοδοτικής μισθώσεως:

- a) Είτε, τουλάχιστον κατά το ήμισυ και ανεξαρτήτως του ποιοι είναι κύριοι του υπολοίπου ποσοστού, σε Γάλλους που πληρούν τις προϋποθέσεις της παραγράφου Α ανωτέρω.
- b) 'Η καθ' ολοκληρίαν σε εταιρίες που πληρούν τις προϋποθέσεις της παραγράφου Β ανωτέρω.
- c) 'Η καθ' ολοκληρίαν, ανεξαρτήτως του ποσοστού συμμετοχής στην πλοιοκτησία, σε Γάλλους που πληρούν τις προϋποθέσεις της παραγράφου Α και σε εταιρίες που πληρούν τις προϋποθέσεις της παραγράφου Β.

3. Ανεξαρτήτως των περιπτώσεων της παραγράφου 2 ανωτέρω, η εγγραφή σκάφους στο γαλλικό νηολόγιο μπορεί να επιτραπεί κατόπιν ειδικής αδείας του Υπουργού Εμπορικής Ναυτιλίας και του Υπουργού επί του Προϋπολογισμού στις εξής δύο περιπτώσεις:

1° Όταν, σε μία από τις περιπτώσεις των παραγράφων 2-B, 2-C, 2-D b ή c, τα δικαιώματα των φυσικών ή νομικών προσώπων που πληρούν τις προϋποθέσεις ιθαγενείας, κατοικίας ή έδρας οι οποίες καθορίζονται από τις εν λόγω διατάξεις δεν εκτείνονται στο σύνολο αλλά στο ήμισυ τουλάχιστον του σκάφους και

υπό την περαιτέρω προϋπόθεση ότι η διαχείριση του σκάφους διασφαλίζεται από τα ίδια αυτά πρόσωπα ή, εν απουσία αυτών, ανατίθεται σε άλλα πρόσωπα που πληρούν τις προϋποθέσεις των παραγράφων 2-A ή 2-B ανωτέρω.

2° Όταν το σκάφος έχει ναυλωθεί, χωρίς εξοπλισμό, από Γάλλο εφοπλιστή που διενεργεί τον έλεγχο, τον εξοπλισμό, την εκμετάλλευση και τη ναυτική διαχείριση, και αν η νομοθεσία του κράτους της σημαίας το επιτρέπει, σε παρόμοια περίπτωση, την εγκατάλειψη της αλλοδαπής σημαίας.

II. Τα αλλοδαπά σκάφη μπορούν επίσης να εγγραφούν στο γαλλικό νηολόγιο όταν, μετά από ναυάγιο στις γαλλικές ακτές, περιέρχονται καθ' ολοκληρίαν υπό γαλλική κυριότητα και αποκαθίστανται από Γάλλους, μετά από επισκευές που ανέρχονται στο τετραπλάσιο τουλάχιστον του τιμήματός της αγοράς τους.»

- 4 Η Επιτροπή διατυπώνει τις αιτιάσεις της κατά των διατάξεων αυτών προβαίνοντας σε διάκριση μεταξύ της περιπτώσεως κατά την οποία τα σκάφη συνιστούν μέσον ασκήσεως οικονομικής δραστηριότητας και αυτής κατά την οποία τα σκάφη δεν συνιστούν τέτοιο μέσον.
- 5 Όσον αφορά την πρώτη περίπτωση, η Επιτροπή ισχυρίζεται ότι η Γαλλική Δημοκρατία, επιτρέποντας να εγγράφονται στο γαλλικό νηολόγιο και να φέρουν τη γαλλική σημαία μόνο τα σκάφη που ανήκουν κατά ποσοστό πλέον του ημίσεος σε φυσικά πρόσωπα που έχουν τη γαλλική ιθαγένεια, διατηρεί σε ισχύ νομοθεσία η οποία δημιουργεί δυσμενή διάκριση λόγω ιθαγενείας, αντιβαίνουσα προς το άρθρο 6, και η οποία συνιστά εμπόδιο στην ελευθερία εγκαταστάσεως, αντιβαίνον προς το άρθρο 52 της Συνθήκης. Η Επιτροπή αναφέρεται συναφώς στην απόφαση της 25ης Ιουλίου 1991, υπόθεση C-221/89, *Factortame* κ.λπ. (Συλλογή 1991, σ. I-3905, σκέψη 30), καθώς και στις αποφάσεις της 4ης Οκτωβρίου 1991, C-246/89, *Επιτροπή κατά Ηνωμένου Βασιλείου* (Συλλογή 1991, σ. I-4585), και C-93/89, *Επιτροπή κατά Ιρλανδίας* (Συλλογή 1991, σ. I-4569).

- 6 Η Επιτροπή υποστηρίζει επίσης ότι το γεγονός ότι τα νομικά πρόσωπα που έχουν την κυριότητα σκαφών απαιτείται να έχουν την έδρα τους επί του γαλλικού εδάφους και το κεφάλαιό τους να ελέγχεται κατά ένα συγκεκριμένο ποσοστό από Γάλλους υπηκόους αντιβαίνει προς το άρθρο 52 της Συνθήκης (βλ. προαναφερθείσα απόφαση *Factortame* κ.λπ., σκέψεις 33 και 35). Το ίδιο ισχύει όταν η νομοθεσία ορίζει ότι ο έλεγχος ή η διαχείριση πρέπει να ασκείται πραγματικά από Γάλλους υπηκόους.
- 7 Επί πλέον, η υποχρέωση των νομικών προσώπων να έχουν την έδρα τους στη Γαλλία συνιστά εμπόδιο στην άσκηση του δικαιώματος ιδρύσεως και διαχειρίσεως εταιρίας με σκοπό τη διαχείριση σκάφους μέσω πρακτορείου, υποκαταστήματος ή θυγατρικής εταιρίας, εμπόδιο που αντιβαίνει προς το άρθρο 58 της Συνθήκης.
- 8 Τέλος, ο περιορισμός της συμμετοχής των υπηκόων άλλων κρατών μελών στο κεφάλαιο των εταιριών που αφορά η γαλλική νομοθεσία αντιβαίνει προς το άρθρο 221 της Συνθήκης, το οποίο επιβάλλει στα κράτη μέλη την υποχρέωση να παρέχουν στους υπηκόους των άλλων κρατών μελών την ίδια μεταχείριση όπως και στους υπηκόους τους, σχετικά με τη συμμετοχή τους στο κεφάλαιο εταιριών (προαναφερθείσα απόφαση *Factortame* κ.λπ., σκέψη 31).
- 9 Όσον αφορά την περίπτωση κατά την οποία τα σκάφη δεν συνιστούν μέσον ασκήσεως οικονομικής δραστηριότητας, η Επιτροπή φρονεί ότι οι προβλεπόμενοι από τις βαλλόμενες εθνικές διατάξεις περιορισμοί αντιβαίνουν προς τα άρθρα 6, 48 και 52 της Συνθήκης. Αντιβαίνουν επίσης προς το άρθρο 7 του κανονισμού 1251/70 και προς το άρθρο 7 της οδηγίας 75/34, τα οποία, εντός του πεδίου εφαρμογής τους, παρέχουν στους υπηκόους ενός κράτους μέλους το δικαίωμα της ίδιας μεταχειρίσεως με αυτήν που παρέχεται στους υπηκόους του κράτους μέλους υποδοχής.
- 10 Κατά την Επιτροπή, μολοντί η νηολόγηση σκάφους για σκοπούς αναψυχής δεν αφορά την άσκηση οικονομικής δραστηριότητας υπό στενή έννοια, η παρεχόμενη από τα κράτη μέλη δυνατότητα ασκήσεως δραστηριοτήτων αναψυχής είναι απόρροια της ελευθερίας κυκλοφορίας. Η Επιτροπή αναφέρει συναφώς τις αποφάσεις της 2ας Φεβρουαρίου 1989, 186/87, *Cowan* (Συλλογή 1989, σ. 195, σκέψη 20), και της 15ης Μαρτίου 1994, C-45/93, *Επιτροπή κατά Ισπανίας* (Συλλογή 1994, σ. I-911).

- 11 Η Γαλλική Κυβέρνηση δεν αμφισβητεί την παράβαση που της προσάπτει η Επιτροπή.
- 12 Πρέπει, κατ' αρχάς, να εξεταστεί η περίπτωση των σκαφών που χρησιμοποιούνται στο πλαίσιο ασκήσεως οικονομικής δραστηριότητας.
- 13 Συναφώς, το Δικαστήριο έχει ήδη κρίνει ότι η γενική αρχή του άρθρου 7 της Συνθήκης ΕΟΚ της απαγορεύσεως των διακρίσεων λόγω ιθαγενείας εξειδικεύεται από το άρθρο 52 της Συνθήκης αυτής στον ειδικό τομέα που διέπει το τελευταίο αυτό άρθρο και ότι, συνεπώς, κάθε ρύθμιση που είναι ασυμβίβαστη προς την τελευταία αυτή διάταξη είναι ασυμβίβαστη και προς το άρθρο 7 της Συνθήκης (προαναφερθείσα απόφαση Επιτροπή κατά Ηνωμένου Βασιλείου, σκέψη 18). Το άρθρο 7 της Συνθήκης ΕΟΚ έγινε το άρθρο 6 της Συνθήκης ΕΚ.
- 14 Με την προαναφερθείσα απόφαση Factortame κ.λπ., το Δικαστήριο έκρινε ότι κάθε κράτος μέλος, κατά την άσκηση της αρμοδιότητάς του για τον καθορισμό των προϋποθέσεων που απαιτούνται για τη χορήγηση της «εθνικότητάς» του σε ένα σκάφος, πρέπει να συμμορφώνεται προς την απαγόρευση των διακρίσεων εις βάρος των υπηκόων των κρατών μελών λόγω της ιθαγενείας τους (σκέψη 29) και ότι αντιβαίνει προς το άρθρο 52 της Συνθήκης μια προϋπόθεση κατά την οποία τα φυσικά πρόσωπα που είναι κύριοι ή ναυλωτές ενός σκάφους και, στην περίπτωση εταιρίας, οι μέτοχοι και οι διευθύνοντες σύμβουλοι πρέπει να έχουν ορισμένη ιθαγένεια (σκέψη 30).
- 15 Στη συνέχεια, το Δικαστήριο έκρινε ότι η προϋπόθεση αυτή αντιβαίνει επίσης στο άρθρο 221 της Συνθήκης, το οποίο επιβάλλει στα κράτη μέλη την υποχρέωση να παρέχουν στους υπηκόους των άλλων κρατών μελών την ίδια μεταχείριση όπως και στους υπηκόους τους, σχετικά με τη συμμετοχή τους στο κεφάλαιο εταιριών κατά την έννοια του άρθρου 58 (σκέψη 31).
- 16 Τέλος, με την ίδια απόφαση, το Δικαστήριο έκρινε ότι η προϋπόθεση νηολογήσεως του σκάφους, κατά την οποία η εκμετάλλευση του σκάφους και η διεύθυνση και ο έλεγχος των δραστηριοτήτων του πρέπει να πραγματοποιούνται με

βάση το κράτος μέλος νηολογήσεως, συμπίπτει ουσιαστικά με την ίδια την εγκατάσταση υπό την έννοια των άρθρων 52 επ. της Συνθήκης, για την οποία είναι αναγκαία μια μόνιμη εγκατάσταση (σκέψη 34). Το Δικαστήριο πάντως διευκρίνισε ότι η προϋπόθεση αυτή δεν θα συμβιβάζεται με τις εν λόγω διατάξεις, αν ερμηνευόταν κατά την έννοια ότι αποκλείεται η δυνατότητα νηολογήσεως στις περιπτώσεις στις οποίες η δευτερεύουσα εγκατάσταση ή το κέντρο από το οποίο διευθύνονται οι δραστηριότητες του σκάφους στο κράτος νηολογήσεως ενεργεί βάσει των οδηγιών που λαμβάνει από το κέντρο λήψεως των αποφάσεων, το οποίο βρίσκεται στο κράτος μέλος της κυρίας εγκαταστάσεως (σκέψη 35).

- 17 Επομένως, η γαλλική νομοθεσία, η οποία επιτρέπει να εγγράφονται στο γαλλικό νηολόγιο και να φέρουν τη γαλλική σημαία μόνο τα σκάφη που ανήκουν κατά ποσοστό πλέον του ημίσεος σε φυσικά πρόσωπα που έχουν τη γαλλική ιθαγένεια, αντιβαίνει προς τα άρθρα 6 και 52 της Συνθήκης ΕΚ. Το ίδιο ισχύει για την προϋπόθεση ότι το κεφάλαιο ορισμένων νομικών προσώπων που έχουν την κυριότητα σκαφών πρέπει να ελέγχεται, κατά ένα συγκεκριμένο ποσοστό, από Γάλλους υπηκόους, καθώς και για την προϋπόθεση ότι ο έλεγχος ή η διαχείριση πρέπει να ασκείται πραγματικά από Γάλλους υπηκόους.
- 18 Εξάλλου, η προϋπόθεση αυτή σχετικά με τον έλεγχο του κεφαλαίου ορισμένων νομικών προσώπων που έχουν την κυριότητα σκαφών αντιβαίνει και προς το άρθρο 221 της Συνθήκης καθόσον περιορίζει τη συμμετοχή των υπηκόων άλλων κρατών μελών στο κεφάλαιο των νομικών αυτών προσώπων.
- 19 Τέλος, στο μέτρο που η γαλλική νομοθεσία απαιτεί τα νομικά πρόσωπα που έχουν την κυριότητα σκαφών να έχουν την έδρα τους επί του γαλλικού εδάφους και αποκλείει, επομένως, τη νηολόγηση ή τη διαχείριση ενός σκάφους όταν πρόκειται για δευτερεύουσα εγκατάσταση, όπως πρακτορείο, υποκατάστημα ή θυγατρική εταιρία, αντιβαίνει προς τα άρθρα 52 και 58 της Συνθήκης.
- 20 Στη συνέχεια εξετάζεται η περίπτωση των σκαφών που δεν χρησιμοποιούνται στο πλαίσιο ασκήσεως οικονομικής δραστηριότητας.

- 21 Υπενθυμίζεται συναφώς ότι το κοινοτικό δίκαιο εξασφαλίζει σε κάθε υπήκοο κράτους μέλους τόσο την ελευθερία να μετακινήθει σε άλλο κράτος μέλος για να ασκήσει εκεί μισθωτή ή μη μισθωτή δραστηριότητα, όσο και την ελευθερία να εγκατασταθεί εκεί μετά την άσκηση της δραστηριότητας αυτής. Αλλά η πρόσβαση στις δραστηριότητες αναψυχής που παρέχονται εντός του κράτους αυτού αποτελεί απόρροια της ελευθερίας κυκλοφορίας.
- 22 Επομένως, η νηολόγηση, εκ μέρους του εν λόγω υπηκόου, σκάφους για σκοπούς αναψυχής στο κράτος μέλος υποδοχής εμπίπτει στις διατάξεις του κοινοτικού δικαίου σχετικά με την ελεύθερη κυκλοφορία.
- 23 Συνεπώς, η γαλλική νομοθεσία, η οποία επιτρέπει μόνον στους Γάλλους υπηκόους να νηολογούν στη Γαλλία σκάφος αναψυχής, του οποίου έχουν την κυριότητα κατά ποσοστό πλέον του ημίσεος, αντιβαίνει προς τα άρθρα 6, 48 και 52 της Συνθήκης, καθώς και προς το άρθρο 7 του κανονισμού 1251/70 και το άρθρο 7 της οδηγίας 75/34.
- 24 Ενόψει των προεκτεθέντων, διαπιστώνεται ως προς το πρώτο τμήμα της προσφυγής ότι η Γαλλική Δημοκρατία, διατηρώντας σε ισχύ νομοθετικές, κανονιστικές και διοικητικές διατάξεις που ορίζουν ότι επιτρέπεται να εγγράφονται στο εθνικό νηολόγιο και να φέρουν την εθνική σημαία μόνο τα σκάφη που ανήκουν κατά ποσοστό πλέον του ημίσεος σε φυσικά πρόσωπα που έχουν τη γαλλική ιθαγένεια, σε νομικά πρόσωπα που έχουν έδρα στη Γαλλία, σε νομικά πρόσωπα των οποίων οι διευθύνοντες σύμβουλοι, διοικητές ή διαχειριστές είναι κατά ένα συγκεκριμένο ποσοστό Γάλλοι υπήκοοι ή το εταιρικό κεφάλαιο των οποίων, προκειμένου για εταιρία περιορισμένης ευθύνης, για ετερόρρυθμη εταιρία, για ομόρρυθμη εταιρία ή για αστική εταιρία, ανήκει κατά ποσοστό πλέον του ημίσεος σε Γάλλους ή εξ ολοκλήρου σε Γάλλους υπηκόους που πληρούν συγκεκριμένες προϋποθέσεις, παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει από τα άρθρα 6, 48, 52 και 58 της Συνθήκης, καθώς και από το άρθρο 7 του κανονισμού 1251/70 και το άρθρο 7 της οδηγίας 75/34.

Επί του δευτέρου τμήματος της προσφυγής

- 25 Το τμήμα αυτό της προσφυγής αφορά τη μη εκτέλεση εκ μέρους της Γαλλικής Δημοκρατίας της αποφάσεως της 4ης Απριλίου 1974, υπόθεση 167/74, Επιτροπή κατά Γαλλίας (Συλλογή τόμος 1974, σ. 179).
- 26 Με την απόφαση αυτή, το Δικαστήριο έκρινε ότι η Γαλλική Δημοκρατία, διατηρώντας αμετάβλητες, όσον αφορά τους υπηκόους των άλλων κρατών μελών, τις διατάξεις του άρθρου 3, δεύτερο εδάφιο, του γαλλικού ναυτεργατικού κώδικα, παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει από το άρθρο 48 της Συνθήκης ΕΟΚ και από το άρθρο 4 του κανονισμού (ΕΟΚ) 1612/68 του Συμβουλίου, της 15ης Οκτωβρίου 1968, περί της ελεύθερης κυκλοφορίας των εργαζομένων στο εσωτερικό της Κοινότητας (ΕΕ ειδ. έκδ. 05/001, σ. 33).
- 27 Σύμφωνα με το άρθρο 3, δεύτερο εδάφιο, του γαλλικού ναυτεργατικού κώδικα, το πλήρωμα ενός σκάφους πρέπει, κατά ένα συγκεκριμένο ποσοστό που καθορίζεται με υπουργική απόφαση του Υπουργού Εμπορικής Ναυτιλίας, να έχει τη γαλλική ιθαγένεια.
- 28 Η Επιτροπή εκθέτει ότι η υπουργική εγκύκλιος που εκδόθηκε μετά τη δημοσίευση της αποφάσεως αυτής του Δικαστηρίου περιέχει οδηγίες για τη μη εφαρμογή της επίδικης εθνικής νομοθεσίας. Κατά τη νομολογία του Δικαστηρίου όμως, οι υπουργικές εγκύκλιοι δεν συνιστούν προσήκοντα μέτρα εκτέλεσεως των υποχρεώσεων που απορρέουν από το κοινοτικό δίκαιο. Συνεπώς, το γεγονός ότι δεν έχει ακόμα τροποποιηθεί η εθνική νομοθεσία για να συμμορφωθεί προς την προαναφερθείσα απόφαση της 4ης Απριλίου 1974, Επιτροπή κατά Γαλλίας, συνιστά παράβαση της υποχρεώσεως του άρθρου 171 της Συνθήκης, προς λήψη όλων των αναγκαίων μέτρων που συνεπάγεται η εκτέλεση αποφάσεως του Δικαστηρίου.
- 29 Η Γαλλική Κυβέρνηση, χωρίς να αμφισβητεί την παράβαση που της προσάπτεται, επισημαίνει ότι, μετά την προαναφερθείσα εγκύκλιο, η προϋπόθεση της ιθαγενείας για την άσκηση του ναυτικού επαγγέλματος δεν έχει εφαρμογή

στους κοινοτικούς υπηκόους. Αναφέρει επίσης ότι ένα νομοσχέδιο που τροποποιεί τη ρύθμιση αυτή, προκειμένου η γαλλική νομοθεσία να συμμορφωθεί προς την απόφαση του Δικαστηρίου, βρίσκεται στο στάδιο της επεξεργασίας και πρόκειται να ψηφιστεί συντόμως.

- 30 Υπενθυμίζεται, κατ' αρχάς, ότι, κατά πάγια νομολογία, το ασυμβίβαστο της εθνικής νομοθεσίας με τις διατάξεις της Συνθήκης, ακόμα και με αυτές που εφαρμόζονται απευθείας, δεν μπορεί να αρθεί οριστικά παρά μόνο με εσωτερικές διατάξεις αναγκαστικού χαρακτήρα που έχουν την ίδια τυπική ισχύ με τις διατάξεις που πρέπει να τροποποιηθούν. Απλή διοικητική πρακτική, που από τη φύση της μπορεί να τροποποιηθεί κατά βούληση από τη διοίκηση και που στερείται της προσήκουσας δημοσιότητας, δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι συνιστά έγκυρη εκτέλεση των υποχρεώσεων που πηγάζουν από τη Συνθήκη (βλ. απόφαση της 15ης Οκτωβρίου 1986, 168/85, Επιτροπή κατά Ιταλίας, Συλλογή 1986, σ. 2945, σκέψη 13).
- 31 Στη συνέχεια, υπογραμμίζεται ότι, ακόμη και αν το άρθρο 171 της Συνθήκης δεν ορίζει την προθεσμία εντός της οποίας πρέπει να πραγματοποιηθεί η εκτέλεση της αποφάσεως, το συμφέρον της άμεσης και ομοιόμορφης εφαρμογής του κοινοτικού δικαίου επιτάσσει ότι η εκτέλεση αυτή πρέπει να αρχίσει αμέσως και πρέπει να λήξει εντός των συντομοτέρων δυνατών προθεσμιών (βλ. απόφαση της 13ης Ιουλίου 1988, 169/87, Επιτροπή κατά Γαλλίας, Συλλογή 1988, σ. 4093, σκέψη 14). Επομένως, εν προκειμένω, η Γαλλική Δημοκρατία παρέλειψε να συμμορφωθεί προς την απόφαση που εξέδωσε το Δικαστήριο προ είκοσι ετών και πλέον.
- 32 Συνεπώς, διαπιστώνεται, ως προς το δεύτερο τμήμα της προσφυγής, ότι η Γαλλική Δημοκρατία, παραλείποντας να λάβει τα κατάλληλα μέτρα για να συμμορφωθεί προς την προαναφερθείσα απόφαση της 4ης Απριλίου 1974, Επιτροπή κατά Γαλλίας, παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει από το άρθρο 171 της Συνθήκης ΕΚ.

Επί των δικαστικών εξόδων

- 33 Κατά το άρθρο 69, παράγραφος 2, του Κανονισμού Διαδικασίας, ο ηττηθείς διάδικος καταδικάζεται στα δικαστικά έξοδα. Επειδή η Γαλλική Δημοκρατία ηττήθηκε, πρέπει να καταδικαστεί στα δικαστικά έξοδα.

Για τους λόγους αυτούς,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (έκτο τμήμα)

αποφασίζει:

- 1) Η Γαλλική Δημοκρατία, διατηρώντας σε ισχύ νομοθετικές, κανονιστικές και διοικητικές διατάξεις που ορίζουν ότι επιτρέπεται να εγγράφονται στο εθνικό νηολόγιο και να φέρουν την εθνική σημαία μόνο τα σκάφη που ανήκουν κατά ποσοστό πλέον του ημίσεος σε φυσικά πρόσωπα που έχουν τη γαλλική ιθαγένεια, σε νομικά πρόσωπα που έχουν έδρα στη Γαλλία, σε νομικά πρόσωπα των οποίων οι διευθύνοντες σύμβουλοι, διοικητές ή διαχειριστές είναι κατά ένα συγκεκριμένο ποσοστό Γάλλοι υπήκοοι ή το εταιρικό κεφάλαιο των οποίων, προκειμένου για εταιρία περιορισμένης ευθύνης, για ετερόρρυθμη εταιρία, για ομόρρυθμη εταιρία ή για αστική εταιρία, ανήκει κατά ποσοστό πλέον του ημίσεος σε Γάλλους ή εξ ολοκλήρου σε Γάλλους υπηκόους που πληρούν συγκεκριμένες προϋποθέσεις, παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει από τα άρθρα 6, 48, 52 και 58 της Συνθήκης ΕΚ, καθώς και από το άρθρο 7 του κανονισμού (ΕΟΚ) 1251/70 της Επιτροπής, της 29ης Ιουνίου 1970, περί του δικαιώματος των εργαζομένων να παραμένουν στην επικράτεια κράτους μέλους μετά την άσκηση σ' αυτό ορισμένης εργασίας, και από το άρθρο 7 της οδηγίας 75/34/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 17ης Δεκεμβρίου 1974, περί του δικαιώματος των υπηκόων ενός κράτους μέλους να παραμένουν στην επικράτεια άλλου κράτους μέλους μετά την άσκηση σ' αυτό μη μισθωτής δραστηριότητας.

2) Η Γαλλική Δημοκρατία, παραλείποντας να λάβει τα κατάλληλα μέτρα για να συμμορφωθεί προς την απόφαση του Δικαστηρίου της 4ης Απριλίου 1974 στην υπόθεση 167/73, Επιτροπή κατά Γαλλίας (Συλλογή τόμος 1974, σ. 179), παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει από το άρθρο 171 της Συνθήκης ΕΚ.

3) Καταδικάζει τη Γαλλική Δημοκρατία στα δικαστικά έξοδα.

Κακούρης

Mancini

Schockweiler

Murray

Ragnemalm

Δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 7 Μαρτίου 1996.

Ο Γραμματέας

Ο Πρόεδρος του έκτου τμήματος

R. Grass

Κ. Ν. Κακούρης